

Odpovědi na často kladené dotazy k provádění mezinárodních sankcí

1. Co se rozumí „zmrazením“ majetku? 2
2. Je povolené vyvážet zboží v sankčním režimu vůči Rusku do států Eurasijské celní unie? 2
3. Obchodní partner z UAE objednává zboží z přílohy XL nařízení 833/2014, u kterého je podle čl. 12g zakázán vývoz, pokud nepředložíme smlouvu, ve které zákazník podepíše zákaz zpětného vývozu zboží do Ruska a pro použití v Rusku včetně jeho partnerů, s dostatečně odrazující pokutou. Jak by takové ujednání mělo vypadat? Existuje nějaký vzor ke stažení? 3
4. Je možné vyvážet/dovážet zboží na základě tzv. rámcových smluv uzavřených před účinností sankčního předpisu, pokud smlouva obsahuje předmět plnění a rámcový objem vyjádřený např. orientační celkovou cenou, ale přesně neurčuje množství a datum plnění, které se řeší podle aktuální objednávky? 3
5. Jak máme prověřit obchodního partnera, abychom si byli jistí, že obchodem nedojde k přímému nebo nepřímému zpřístupnění peněz nebo zboží sankcionované osobě? 4
6. Co by mě mělo upozornit na riziko obcházení sankcí EU ze strany obchodních partnerů z 3. země? 4
7. Jak zjistím, zda zboží nepodléhá sankcím? 5
8. Chceme do Ruska vyvážet zboží uvedené na seznamu tzv. luxusního zboží, ale domníváme se, že o luxusní zboží nejde, můžeme proto žádat o výjimku nebo o vynětí tohoto zboží ze seznamu luxusního zboží? 5
9. Na základě tzv. staré smlouvy (tj. uzavřené před uvalením sankcí) jsme začali vyrábět zboží pro vývoz do Ruska. V době sjednání kontraktu zboží nebyl vývoz zboží do Ruska omezen. Nyní bylo zboží na seznam zařazeno a bylo stanoveno přechodné období, do něhož lze zboží do Ruska ještě vyvézt. Zboží jsme však do konce přechodného období nestihli vyrobit (tudíž ani vyvézt). Můžeme v takovém případě žádat FAÚ o výjimku a o posunutí termínu konce přechodného období? 6
10. Co se rozumí pojmem „kus“? 6
11. Na naši advokátní kancelář se obrátil ruská právnická osoba s přáním úschovy drahých kamenů pro následný prodej. Jak je to s poskytováním právních služeb ruským právnickým osobám? 6
12. Je možné poskytovat právní pomoc ruským fyzickým osobám? 7
13. Musí banka zasílat formulář podle čl. 5r nařízení (EU) č. 833/2014 i pokud nemá žádné platby, které by hlásila? Mohou pobočky reportovat podle čl. 5r odst. 2 prostřednictvím své mateřské banky usazené v jiném členském státě EU? 7
14. Jak se přepočítává cena? 7
15. Informace k provádění článku 5b rozšířené o výsledky konzultací s EK 7
16. Stanovisko Finančního analytického úřadu k výkladu čl. 5b nařízení (EU) č. 833/2014 a některých souvisejících ustanovení a k jejich praktické aplikaci v některých situacích 10
17. Jak se chovat vůči ukrajinským uprchlíkům z hlediska poskytování finančních služeb? 10

18. Nemovitost, kde bydlíme v nájemním bytě, byla „zmrazena“, protože ji vlastní osoba na sankčním seznamu. Jak máme postupovat? 11
19. Jakým způsobem a s jakými náležitostmi mám podat žádost o výjimku z mezinárodních sankcí? 11
20. Je možné rozložit zboží uskladněné v Rusku na díly a posupně je rozprodat? 11
21. Naše firma vyrábí přístroje, které jsou zbožím, na které se nevztahují sankce. Některé funkčně neoddělitelné součásti těchto přístrojů – sad – je z důvodu uvalení sankcí zakázáno vyvážet do Ruska. Je možné tyto přístroje, které vyrábíme, do Ruska vyvézt? 12

Vyloučení odpovědnosti:

Odpovědi jsou pouze informativní. Nepředstavují právní poradenství ani neposkytují závazný výklad předpisů ukládajících mezinárodní sankce ani jiných předpisů. Na jejich základě nelze vznášet nároky vůči Finančnímu analytickému úřadu nebo jiným subjektům. Ani se na jejich základě nelze domáhat vyloučení nebo omezení jakékoli odpovědnosti, zejména trestní nebo přestupkové odpovědnosti. Každá jednotlivá odpověď vychází z právního stavu ke dni její publikace nebo její poslední aktualizace. Odpovědi nezohledňují jiné předpisy než ty, na které se v nich jednotlivě odkazuje. Je možné, že se na konkrétní situaci budou vztahovat i jiné právní předpisy (např. celní předpisy či předpisy týkající se zboží a technologií dvojího užití).

1. Co se rozumí „zmrazením“ majetku?

28. srpna 2024

„Zmrazením“ majetku osob, subjektů nebo orgánů uvedených na sankčním seznamu se rozumí zajištění proti zpřístupnění tohoto majetku nebo výnosů z něj právě sankcionovaným osobám, subjektům nebo orgánům, tj. jeho vlastníkům. Zmrazení trvá po dobu trvání opatření vůči konkrétní osobě, tzn. po dobu účinnosti konkrétního sankčního režimu, nebo dokud není daná osoba ze seznamu vymazána. Zmrazením nedochází k zabavení nebo konfiskaci, tedy k přechodu vlastnictví zmrazeného („sankcionovaného“) majetku na stát, nebo na kohokoli jiného.

Jak z předcházejícího textu vyplývá, znepřístupnit majetek konkrétní osobě lze v případě, že je tato osoba uvedena na sankčním seznamu EU, OSN nebo ČR s uloženými finančními sankcemi (povinnost zmrazit finanční prostředky a hospodářské zdroje a zákaz přímého i nepřímého zpřístupnění téhož). Zmrazen může být rovněž majetek subjektů, které jsou osobami uvedenými na sankčních seznamech vlastněny či ovládány. Příslušným orgánem, např. k případnému povolení výjimky (připouští-li je konkrétní sankční předpis) je v případě provádění mezinárodních a vnitrostátních finančních sankcí vždy Finanční analytický úřad.

2. Je povolené vyvážet zboží v sankčním režimu vůči Rusku do států Eurasijské celní unie?

28. srpna 2024

Vzhledem k minimu kontrol pohybu zboží v celní unii mezi Ruskem, Běloruskem, Kyrgyzstánem, Kazachstánem, Uzbekistánem a Arménií musí vývozci zvážit riziko, že zboží, které je zakázáno vyvážet do Ruska, do něj bude dovezeno přes třetí země, které neuplatňují sankce EU. Obzvláště obezřetní by vývozci měli být v případě společných vysoce prioritních položek uvedených v příloze XL nařízení č. 833/2014. U těchto položek by si měli vždy ověřit, kdo bude konečným uživatelem vyváženého zboží.

Kromě toho, u některých konkrétních položek zboží se uplatní článek 12g nařízení (EU) č. 833/2014, který vývozům ukládá smluvně zakázat zpětný vývoz zboží do Ruska a zpětný vývoz zboží určeného pro použití v Rusku.

3. Obchodní partner z UAE objednává zboží z přílohy XL nařízení 833/2014, u kterého je podle čl. 12g zakázán vývoz, pokud nepředložíme smlouvu, ve které zákazník podepíše zákaz zpětného vývozu zboží do Ruska a pro použití v Rusku včetně jeho partnerů, s dostatečně odrazující pokutou. Jak by takové ujednání mělo vypadat? Existuje nějaký vzor ke stáhnutí?

28. srpna 2024

Vzorový článek v českém znění na základě doporučení Komise může vypadat takto:

- (1) *[Dovozce/kupující] nesmí přímo ani nepřímo prodávat, vyvážet ani zpětně vyvážet do Ruské federace nebo pro použití v Ruské federaci žádné zboží dodané na základě této smlouvy nebo v souvislosti s ní, které spadá do oblasti působnosti článku 12g nařízení Rady (EU) č. 833/2014.*
- (2) *[Dovozce/kupující] vynaloží veškeré úsilí, aby zajistil, že účel odstavce 1 nebude zmařen žádnou třetí stranou dále v obchodním řetězci, včetně případných dalších prodejců.*
- (3) *[Dovozce/kupující] zřídí a udržuje vhodný monitorovací mechanismus k odhalování jednání třetích stran dále v obchodním řetězci, včetně případných prodejců, které by zmařilo účel odstavce 1.*
- (4) *Jakékoli porušení odstavců 1, 2 nebo 3 představuje významné porušení podstatného prvku této smlouvy a [vývozce/prodávající] je oprávněn požadovat odpovídající nápravná opatření, mimo jiné včetně*
 - (i) *ukončení této smlouvy; a*
 - (ii) *smluvní pokutu ve výši [XX] % celkové hodnoty této smlouvy nebo ceny vyváženého zboží, podle toho, která částka je vyšší.*
- (5) *[Dovozce/kupující] neprodleně informuje [vývozce/prodávajícího] o jakýchkoli problémech při uplatňování odstavců 1, 2 nebo 3, včetně jakýchkoli relevantních činností třetích stran, které by mohly zmařit účel odstavce 1. 4. [Dovozce/kupující] zpřístupní [vývozci/prodávajícímu] informace týkající se dodržování povinností podle odstavců 1, 2 a 3 do dvou týdnů od prosté žádosti o tyto informace."*

4. Je možné vyvážet/dovážet zboží na základě tzv. rámcových smluv uzavřených před účinností sankčního předpisu, pokud smlouva obsahuje předmět plnění a rámcový objem vyjádřený např. orientační celkovou cenou, ale přesně neurčuje množství a datum plnění, které se řeší podle aktuální objednávky?

28. srpna 2024

Pokud je předmětem plnění položka, na kterou se uplatní sankce a předpis umožňuje dočasnou výjimku (přechodné období po zařazení dané položky mezi sankciované zboží, technologie nebo služby, např. čl. 3k odst. 3ad nařízení 833/2014), lze výjimku uplatnit (zboží vyvézt/dovézt) jen pokud je rámcová

smlouva dostatečně konkrétní. V rámcové smlouvě (uzavřené prokazatelně před stanovením konkrétní sankce) musí být dostatečně jasně vymezeno konkrétní zboží a celková hodnota (cena) kontraktu a/nebo množství zboží, které má být na jejím základě dodáno. Kromě toho žádná z podstatných podmínek takto uzavřené konkrétní rámcové smlouvy (tzn. doba platnosti, specifikace zboží, jeho množství, hodnota – cena) nesmí být po uvalení sankcí v žádném případě měněna (typicky např. navyšování množství zboží nebo úpravy ceny). V opačném případě by se totiž jednalo již o novou smlouvu, na kterou by se výjimka týkající se „starých smluv“ nedala uplatnit. Na příliš obecné rámcové smlouvy dočasné výjimky uplatnit nelze.

5. Jak máme prověřit obchodního partnera, abychom si byli jistí, že obchodem nedojde k přímému nebo nepřímému zpřístupnění peněz nebo zboží sankcionované osobě?

28. srpna 2024

Základem je prověření, zda obchodní partner sám není uveden na sankčním seznamu, jelikož takové osobě nesmí být přímo ani nepřímo zpřístupněny finanční prostředky ani hospodářské zdroje. Doporučujeme ke kontrole využívat praktický nástroj [Sankční mapa EU](#). Kromě prověření přímých obchodních partnerů, včetně zprostředkovatelů a koncového příjemce, je třeba u právnických osob znát (v obchodním styku s obchodním partnerem od něj vyžádat věrohodné doložení) i jejich vlastnickou a ovládací strukturu, aby bylo zřejmé, že subjekt není vlastněn, držen či ovládán fyzickou nebo právnickou osobou, vůči které se uplatňují finanční sankce.

Doporučený rozsah informací o subjektech zúčastněných na obchodní transakci je: celé jméno nebo název, právní forma, IČO nebo jiné obvykle užívané a jedinečné identifikační číslo (u ruských subjektů obvykle číslo OGRN nebo daňové INN), forma vlastnění (zda jde o soukromý nebo veřejný podnik), kontaktní údaje (adresa, sídlo, telefon, e-mail, web...), údaje o vedení (plná jména, data narození, aby bylo možné je jednoznačně konfrontovat se sankčním seznamem, zjistit zda jde o tzv. politicky exponované osoby – zde pozor: neplést s členstvím v některé z politických stran!...), údaje o vlastnících (nesmí být na sankčním seznamu), kdo je skutečný majitel, z otevřených zdrojů zjistit případné negativní informace nebo vazbu na politicky exponované osoby a sankciované osoby. Mít povědomí o obchodních aktivitách a produktech.

Informace o prověření obchodní protistrany je dobré zdokumentovat: uložit si výpisy z obchodního rejstříku, komunikaci a jinou dokumentaci.

6. Co by mě mělo upozornit na riziko obcházení sankcí EU ze strany obchodních partnerů z 3. zemí?

28. srpna 2024

Pozornost by měla být věnována především (příkladný výčet):

- nezvyklým způsobům plateb (hotovost, kryptoměny, platby od 3. osob, neobvyklá měna platby, nadsazené ceny za rizikové zboží, rozdělení velké platby do menších, transakce z ruské či běloruské IP adresy);
- podezřelým doručovacím adresám (transport nelogickou trasou, tranzit přes země spojované s obcházením sankcí nebo do země sousedící s Ruskem, tranzit přes Rusko nebo Bělorusko, země doručení je jiná, než ze které bylo zboží objednáno, nebo z jaké bylo zapláceno) nebo změně doručovacích adres po uvalení sankcí na zboží nebo subjekt, transport soukromými letadly, adresa doručení ve vojenském zařízení;

- obchodům s položkami s vysokou prioritou používaných na bojištích a zbožím kritickým pro ruskou ekonomiku;
- pokusům o zastírání původu zboží, chybám v dokumentaci, nesrovnalostem z hlediska toho, že zboží neodpovídá předmětu podnikání, zaměnitelnosti zboží se sankcionovanou položkou, nekompletní dokumentace, vágnímu popisu zboží;
- nedostatečným informacím o odběrateli / koncovém uživateli (používání fiktivních a skořápkových firem, ready-made společností, společností sídlících na hromadné adrese, firma nemá webovou stránku), příjemci nebo koncovému uživateli, který je přepravní společností, čerstvě vzniklým společností, změnám v předmětu podnikání;
- změnám ve vlastnické nebo ovládací struktuře společnosti (převod ruské nebo běloruské společnosti na majitele ze třetí země, na osobu jejíž majetek neodpovídá jejímu postavení, změna vlastnické struktury / skutečného majitele krátce předcházející před nebo následující po uvalení sankcí, potenciální kontrola osobou, které vlastní těsně pod 50 %); pozor i na fenomén tzv. agregovaného vlastnictví – pokud např. 2 sankcionované osoby vlastní každá méně než 50% obchodní podíl, ale dohromady v součtu drží více než 50 %, pak se i na takovou společnost hledí jako na sankcionovanou!
- komunikaci z osobních místo firemních adres, telefonním číslem s ruskou nebo běloruskou předvolbou a jiné cílové zemi dodání, faktu, že za společnost komunikuje řadový zaměstnanec, vedení společnosti je nedostupné;
- vazbám na sankcionované osoby (např. bývalí (před sankcemi) obchodní partneři, osoby blízké, shodné adresy se sankcionovanou osobou).

7. Jak zjistím, zda zboží nepodléhá sankcím?

28. srpna 2024

V sankční mapě EU zjistíte, zda se vůči dané zemi uplatňují omezující opatření (sankce) EU. V příslušném sankčním předpisu pak zboží vyhledejte podle textového popisu nebo celního kódu. Zboží bývá obvykle uvedeno v jedné z příloh k danému nařízení. Samotný zákaz pak bývá uveden v článku, který na přílohu se seznamem zboží odkazuje.

Zda zboží, které je předmětem obchodu, nepodléhá sankcím lze zkontrolovat také v databázi celní správy TARIC <https://www.celnisprava.cz/cz/aplikace/Stranky/taric-cz.aspx> Zde se vyhledává podle kódu celní nomenklatury - u pole „(33) nomenklatura“ rozkliknout pole se třemi tečkami (...) a najít si své zboží. Dále rozkliknout odkazy/přílohy, kde je uvedeno, jaká omezení se na dané zboží vztahují. Doporučujeme následně ověřit i v příslušném sankčním předpisu.

8. Chceme do Ruska vyvážet zboží uvedené na seznamu tzv. luxusního zboží, ale domníváme se, že o luxusní zboží nejde, můžeme proto žádat o výjimku nebo o vynětí tohoto zboží ze seznamu luxusního zboží?

28. srpna 2024

Nikoli, obsah příloh sankčních předpisů je pevně dán a sestavuje jej Evropská komise. Subjektivní názor, že z pohledu vývozce nejde o žádné luxusní zboží, není relevantní, v tomto případě u Finančního analytického úřadu žádat změnu seznamu nelze, resp. není v kompetenci Úřadu svévolně položky ze seznamu vyjímát či jiné do něj zařazovat.

9. Na základě tzv. staré smlouvy (tj. uzavřené před uvalením sankcí) jsme začali vyrábět zboží pro vývoz do Ruska. V době sjednání kontraktu zboží nebyl vývoz zboží do Ruska omezen. Nyní bylo zboží na seznam zařazeno a bylo stanoveno přechodné období, do něhož lze zboží do Ruska ještě vyvézt. Zboží jsme však do konce přechodného období nestihli vyrobit (tudíž ani vyvézt). Můžeme v takovém případě žádat FAÚ o výjimku a o posunutí termínu konce přechodného období?

28. srpna 2024

Nikoli. FAÚ může povolit výjimku pouze v případě, že to pro konkrétní situaci konkrétní sankční předpis připouští a pouze v tam vymezeném rozsahu. FAÚ (ani žádný jiný státní orgán v jakémkoli členském státě EU), nemůže svévolně a nad rámec platného sankčního předpisu měnit podmínky pro povolení výjimky, tedy ani jakkoli „posouvat“ začátek či konec přechodných období pro využití automatické výjimky (tzv. vynětí). Zboží nově zařazené na sankční seznam musí být před koncem přechodného období do Ruska fakticky vyvezeno. FAÚ tedy nemůže postupovat tak, že by před koncem přechodného období udělil výjimku pro vývoz zboží, který by se uskutečnil až po skončení přechodného období.

10. Co se rozumí pojmem „kus“?

28. srpna 2024

Pokud v příloze XVIII (seznam luxusního zboží podle článku 3h) nařízení č. 833/2014 není stanovena konkrétní hodnota zboží (jako např. Elektronické zboží pro domácí použití - skupina 15), pak se uplatní obecné pravidlo, že zákaz se vztahuje na luxusní zboží s hodnotou přesahující 300 EUR za kus. Výklad k textu „hodnota zboží přesahující 300 EUR za kus“ tj. stanovení jednotkového množství, vychází z toho, co se rozumí pojmem „kus“. Níže jsou uvedeny příklady:

- zboží, u něhož lze jednoznačně definovat množství v kusech (oblečení, parfém, láhev destilátu apod.);
- zboží, které má jednoznačně definovatelný kus, ale je vyváženo v sadách (např. sada 5 luxusních košil) s fakturací pouze za tuto sadu – zde je třeba vycházet z fakturovaného maloobchodního balení;
- dětské pleny (celní kód 9619 00 81) – cena za kus představuje cenu za fakturované maloobchodní balení plen (tedy nikoliv cenu za 1 plenu);
- zboží, které se prodává zpravidla pouze v sadách (např. příbory, nádobí) – zde je za kus primárně považována sada, tj. opět se vychází z fakturovaného maloobchodního balení;
- víno, pivo, destiláty – cena za kus se bude řídit podle fakturovaného maloobchodního balení (1 lahev, 1 plechovka, 1 sud).

11. Na naši advokátní kancelář se obrátil ruská právnická osoba s přáním úschovy drahých kamenů pro následný prodej. Jak je to s poskytováním právních služeb ruským právnickým osobám?

28. srpna 2024

V současné době to možné není. V článku 5n odst. 2 nařízení (EU) č. 833/2014 je jasný zákaz poskytování právních poradenských služeb, pod což, dle stanoviska Komise, spadá i: „Poskytování právního poradenství zákazníkům v nesporných záležitostech, včetně obchodních transakcí (...), účast s klienty

nebo jejich jménem na obchodních transakcích, (...). Právní pomoc je tedy de facto vyloučena a na úschovu se nedají aplikovat žádné z výjimek ze zákazu.

Komise dále specifikuje, že zákaz poskytování právních služeb se vztahuje i na služby poskytované neruským pobočkám ruských subjektů, které nemají právní subjektivitu, a tedy jsou považovány za usazené v Rusku.

Ze zákazu poskytování právních služeb existují dvě výjimky: zákaz se nepoužije na poskytování služeb, které jsou nezbytně nutné pro výkon práva na obhajobu v soudním řízení a práva na účinnou právní ochranu a služeb, které jsou nezbytně nutné k zajištění přístupu k soudnímu, správnímu nebo rozhodčímu řízení v členském státě, jakož i k uznání nebo vymáhání rozsudku nebo rozhodčího nálezu vydaného v členském státě, pokud je toto poskytování služeb v souladu s cíli nařízení č. 269/2014.

12. Je možné poskytovat právní pomoc ruským fyzickým osobám?

28. srpna 2024

V článku 5n odstavci 2 nařízení č. 833/2014 je jasný zákaz poskytování právních poradenských služeb vládě Ruska nebo právníkům osobám, subjektům nebo orgánům usazeným v Rusku. Z tohoto výčtu a z odpovědi Komise na často kladené otázky tedy vyplývá, že fyzickým osobám je dovoleno právní služby poskytovat.

13. Musí banka zasílat formulář podle čl. 5r nařízení (EU) č. 833/2014 i pokud nemá žádné platby, které by hlásila? Mohou pobočky reportovat podle čl. 5r odst. 2 prostřednictvím své mateřské banky usazené v jiném členském státě EU?

28. srpna 2024

Tzv. nulová hlášení nezasílejte. Hlášení podávají jen právnícké osoby v dané zemi usazené. Pobočky, které nejsou právníckou osobou (nemají v daném členském státě právní subjektivitu), reportují prostřednictvím své mateřské instituce. Formulář zasílejte prostřednictvím datové schránky Úřadu. Další vysvětlení povinností podle čl. 5r nařízení (EU) č. 833/2014 je dostupné v podobě odpovědi Evropské komise na často kladené dotazy: https://finance.ec.europa.eu/publications/reporting-outgoing-transfers_en

14. Jak se přepočítává cena?

28. srpna 2024

Pro přepočet hodnotových limitů bude používán EUR kurz (dle čl. 48 odst. 2 dle prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2447 ze dne 24. listopadu 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k některým ustanovením nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie).

K zjištění na stránkách celní správy <https://www.celnisprava.cz/cz/aplikace/Stranky/kurzy.aspx>.

15. Informace k provádění článku 5b rozšířené o výsledky konzultací s EK

28. srpna 2024

V návaznosti na změnu ze dne 8. dubna 2022, kdy došlo změnovým nařízením Rady (EU) 2022/576 k rozšíření čl. 5b nařízení (EU) č. 833/2014 o zákaz poskytovat služby peněženek na kryptoaktiva, účtů s kryptoaktivy nebo úschovy kryptoaktiv vymezené skupině osob, subjektů a orgánů

s bydlištěm či usazením v Rusku, se tento článek opět rozšířil dne 21. 7. 2022 změnovým nařízením (EU) 2022/1269 v souvislosti s tzv. 7. balíčkem sankcí, a to o právnické osoby, subjekty či orgány usazené mimo Unii, jež jsou z více než 50% přímo či nepřímo vlastněny ruskými státními příslušníky nebo FO s bydlištěm v Rusku. Znění čl. 5b je tak následující:

1. *Zakazuje se přijímat vklady od ruských státních příslušníků nebo fyzických osob s bydlištěm v Rusku, právnických osob, subjektů či orgánů usazených v Rusku nebo právnických osob, subjektů či orgánů usazených mimo Unii, jež jsou z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněny ruskými státními příslušníky nebo fyzickými osobami s bydlištěm v Rusku, pokud celková hodnota vkladů dané fyzické nebo právnické osoby, subjektu či orgánu na úvěrovou instituci přesahuje 100 000 EUR.*
2. *Zakazuje se poskytovat služby peněženek na kryptoaktiva, účtů s kryptoaktivy nebo úschovy kryptoaktiv ruským státním příslušníkům nebo fyzickým osobám s bydlištěm v Rusku nebo právnickým osobám, subjektům či orgánům usazeným v Rusku.*
- 2a. *Ode dne 18. ledna 2024 se zakazuje umožnit ruským státním příslušníkům nebo fyzickým osobám s bydlištěm v Rusku přímo či nepřímo vlastnit nebo ovládat právnické osoby, subjekty nebo orgány, které jsou založené nebo zřízené podle práva členského státu a poskytují služby uvedené v odstavci 2, nebo zastávat jakékoli funkce v jejich řídicích orgánech.*
3. *Ustanovení odstavců 1, 2 a 2a se nevztahují na státní příslušníky členského státu, země, která je členem Evropského hospodářského prostoru, nebo Švýcarska ani na fyzické osoby s povolením k dočasnému nebo trvalému pobytu v členském státě, v zemi, která je členem Evropského hospodářského prostoru, nebo ve Švýcarsku.*

Možnost automatické výjimky (vynětí) ze zákazu podle čl. 5b, původně obsažené v odst. 4 čl. 5b na vklady nezbytné pro nezakázaný přeshraniční obchod se zbožím a službami mezi Unii a Ruskem, byla vypuštěna a nově i o těchto případech **rozhoduje Finanční analytický úřad v souladu s čl. 5c odst. 1 písm. f) nařízení (EU) č. 833/2014 na základě žádosti**. O výjimku ze zákazů stanovených v čl. 5b je třeba, vždy však **předem, žádat FAÚ**, který může v souladu s čl. 5c a 5d povolit přijetí takového vkladu nebo poskytnutí služby peněženky, účtu nebo úschovy za podmínek, které považuje za vhodné. Žadatel však musí vždy **prokázat nezbytnost udělení požadované výjimky**.

Smyslem článku 5b ve vztahu k zakazu přijímat vklady, který byl do nařízení (EU) č. 833/2014 vtělen již dne 25. 2. 2022, je zamezit tomu, aby v rámci jedné úvěrové instituce hodnota vkladu jednoho ruského státního příslušníka, jedné fyzické osoby (FO) s bydlištěm v Rusku, jedné právnické osoby (PO), subjektu nebo orgánu usazených v Rusku nebo jednoho subjektu či orgánu usazeného mimo Unii, jež jsou z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněny ruskými státními příslušníky nebo fyzickými osobami s bydlištěm v Rusku, nepřesáhla částku 100.000 EUR. Hodnota vkladu 100.000 EUR cílí na majetné ruské státní příslušníky, FO s bydlištěm v Rusku, PO se sídlem v Rusku i PO kdekoli mimo Unii, ovšem z více než 50 % vlastněné ruskými státními příslušníky nebo FO s bydlištěm v Rusku a cílem je ztížit těmto osobám využívání finančního systému EU.

Vklad je třeba chápat jako celkovou angažovanost klienta u dané úvěrové instituce (relevantní je tedy úhrn zůstatků na všech účtech klienta u dané úvěrové instituce). Do takovéto angažovanosti se ovšem zahrnují pouze ty produkty, které spadají pod definici vkladu podle článku 1 písm. k) nařízení (EU) č. 833/2014 (níže je uveden příklad produktu, který pod tuto definici naopak nespadá).

Úvěrové instituce tudíž musí sledovat celkové angažovanosti svých klientů, na které dopadá čl. 5b. V žádném okamžiku nesmí celková angažovanost ruského klienta u dané úvěrové instituce převýšit hraniční částku 100.000 EUR. Pro účely článku 5b naopak není podstatné, kdo je odesílatelem platby. Pokud tedy např. (jinak nesankcionovaný) ruský státní příslušník z nesankcionované (finančními sankcemi nedotčené) ruské banky posílá platbu ve výši 10.000 EUR jinému ruskému státnímu příslušníkovi, který má u české úvěrové instituce dosavadní celkovou angažovanost ve výši 50.000 EUR (protože mu instituce vede běžný účet s aktuálním zůstatkem 20.000 EUR a spořicí účet s aktuálním zůstatkem 30.000 EUR), pak je tato platba přípustná. A naopak pokud např. český státní příslušník z české banky posílá platbu ve výši 10.000 EUR ruskému státnímu příslušníkovi, který má u české úvěrové instituce dosavadní celkovou angažovanost již z doby před účinností tohoto článku ve výši 150.000 EUR (protože mu instituce vede běžný účet s aktuálním zůstatkem 20.000 EUR a spořicí účet s aktuálním zůstatkem 130.000 EUR), pak je přijetí této platby nepřípustné a akceptace takového vkladu by byla porušením mezinárodních sankcí stanovených v čl. 5b nařízení (EU) č. 833/2014.

Co se týká ruských státních příslušníků a FO s bydlištěm v Rusku, tak dle článku 5b odst. 3 nedopadá na tyto osoby, pokud mají současně také státní příslušnost či trvalý nebo dočasný pobyt v některém členském státě EU, zemi EHP nebo ve Švýcarsku. Zákaz v čl. 5b odst. 1 se rovněž nevztahuje na účty vlastněné současně ruským státním příslušníkem nebo rezidentem a občanem členského státu EU. Finanční analytický úřad ale upozorňuje na zvýšené riziko možných snah o obcházení tohoto omezení, pokud by se spoludávatelem účtu stal občan členského státu EU po účinnosti tohoto omezujícího opatření, tj. po 26. 2. 2022. Každý takový případ musí být individuálně posouzen úvěrovou institucí a v případě pochybností oznámen FAÚ jako podezřelý obchod. Maximální limit vkladu stanovený v čl. 5b se vztahuje k jedné fyzické nebo právnické osobě, subjektu nebo orgánu. Proto u účtů sdílených osobami, na něž na všechny se vztahuje omezení dle čl. 5b (např. manželé, ruští státní příslušníci, jsou oba majiteli, resp. disponenty jednoho účtu) se limit 100.000 EUR pro maximální přípustný vklad sčítá podle počtu osob sdílejících účet (v případě manželů je to pak tedy limit max. 200.000 EUR), nicméně ani toto pravidlo nesmí být zneužíváno k obcházení sankcí!

Pojem „subjekty“ v článku 5b nařízení (EU) č. 833/2014 zahrnuje všechny subjekty usazené v Rusku, včetně dceřiných společností provozovatelů z EU, které jsou registrovány v Rusku nebo ve třetí zemi (usazené mimo Unii), pokud jsou z více než 50 % vlastněny ruským státním příslušníkem nebo FO s bydlištěm v Rusku. Podle výkladu Komise čl. 5b odst. 1 nelze v zásadě přijímat vklady ve prospěch mateřské společnosti v EU pocházející od její dceřiné společnosti v Rusku. Články 5c a 5d navíc umožňují příslušným orgánům členských států povolit přijímání takových vkladů za omezených a přesně definovaných okolností.

Na základě definice vkladu, obsažené v článku 1 písm. k), se článek 5b nevztahuje na majetkové účty, který má klient u úvěrové instituce (zůstatek na majetkovém účtu klienta se tedy nezapočítává do celkové hodnoty vkladu, tj. výše zůstatků klienta u dané úvěrové instituce). V případě prodeje cenných papírů je možné výnos z toho prodeje připsat na běžný účet klienta vedený u dané úvěrové instituce, a to i v případě, že následně hodnota zůstatku na tomto účtu tímto obchodem překročí celkovou hranici 100.000 EUR. Takový účet pak ale musí být následně zahrnut do seznamu vkladů se zůstatkem nad 100.000 EUR v rámci pravidelné zprávy podávané úvěrovou institucí FAÚ podle čl. 5g nařízení (EU) č. 833/2014.

Pokusy o vklady nad celkovou hranici 100.000 EUR u jedné úvěrové instituce musí být ze strany této instituce odmítnuty (**ne však zmrazeny či jinak zablokovány**). Zda bude zamítnut celý vklad, nebo pouze částka přesahující stanovený limit 100.000 EUR, záleží na úvěrové instituci, jejích technických možnostech a na tom, zda vůbec lze platbu takto rozdělit. Pokud tedy není možné připsat pouze část vkladu, musí být takový vklad odmítnut v celé výši, aby nedošlo k porušení čl. 5b.

Pokud by připsáním úroků klientovi byla překročena hranice vkladu 100.000 EUR, je toto připsání zakázáno.

Co se týká vedení vostro (loro) účtu pro ruské banky, obecně se zákaz v článku 5b vztahuje na „právnícké osoby, subjekty nebo orgány usazené v Rusku“, tedy i na ruské banky. Nicméně, jak uvedla při konzultaci EK, aplikace tohoto článku na korespondenční vztahy s ruskými bankami by fakticky znamenala jejich úplné zablokování, což není cílem tohoto sankčního opatření. Korespondenční styk s ruskou bankou je možné provozovat, aniž by byl aplikován článek 5b odst. 1, ovšem až poté, co (a pokud) o tom podle čl. 5c odst. 1 písm. f) rozhodne FAÚ. Zda příslušný účet splňuje podmínky pro povolení této výjimky (*nezbytnost pro nezakázaný přeshraniční obchod se zbožím a službami mezi Evropskou unií a Ruskem*) by měla úvěrová instituce v žádosti adresované FAÚ doložit. V každém případě by úvěrová instituce měla věnovat zvýšenou pozornost případům, u kterých je, nebo by mohlo být, podezření na zneužívání této výjimky prostřednictvím takových účtů.

Článek 5b v odst. 2 zakazuje, aby v rámci jednoho poskytovatele peněženky byla poskytována služba peněženek na kryptoaktiva, účtů s kryptoaktivy nebo úschovy kryptoaktiv, pokud u jednoho ruského státního příslušníka, jedné FO s bydlištěm v Rusku, jedné PO usazené v Rusku nebo jednoho subjektu či orgánu usazeného v Rusku, přesahuje 10.000 EUR. EK poskytuje k problematice hodnoty kryptoaktiv, která může značně kolísat během krátké doby, odpověď na otázku, jak by si měl poskytovatel služeb vykládat tento zákaz. Poskytovatelé služeb z EU by porušili zákaz v čl. 5b odst. 2, pokud by drželi kryptoaktiva nebo klíče ke kryptografickým aktivům jménem ruských státních příslušníků nebo FO s bydlištěm v Rusku nebo PO, subjektů nebo orgánů usazených v Rusku, s celkovou hodnotou přesahující 10.000 EUR na poskytovatele peněženky, účtu nebo úschovy. Měli by proto zavést vhodná opatření, aby se vyhnuli tomu, že budou poskytovat služby klientům v rozporu s čl. 5b odst. 2 nařízení (EU) č. 833/2014.

16. Stanovisko Finančního analytického úřadu k výkladu čl. 5b nařízení (EU) č. 833/2014 a některých souvisejících ustanovení a k jejich praktické aplikaci v některých situacích

27. března 2024

Finanční analytický úřad na základě častých dotazů ohledně nejasností s výkladem a praktickou aplikací článku 5b nařízení (EU) č. 833/2014, v platném znění, a některých dalších souvisejících ustanovení, zejména čl. 5c upravujícího výjimky mj. v souvislosti s účty úschov, vydal [výkladové stanovisko](#).

17. Jak se chovat vůči ukrajinským uprchlíkům z hlediska poskytování finančních služeb?

30. dubna 2022

Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) uveřejnil dne 27. dubna 2022 na svém webu prohlášení, určené jak finančním institucím, tak orgánům dohledu, aby zajistil, že tyto vynaloží veškeré úsilí, aby umožnily ukrajinským uprchlíkům přístup alespoň k základním finančním produktům a službám. V prohlášení EBA uvádí, jak se jeho pokyny pro boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu (AML/CFT Guidelines) uplatňují v současné situaci a jak mohou finanční instituce přizpůsobit svá AML/CFT opatření, aby poskytly pragmatickou a přiměřenou reakci pokud jde o problémy s dodržováním AML/CFT předpisů. EBA shrnuje, co mohou finanční instituce a orgány dohledu udělat pro ochranu zranitelných osob před zneužíváním pachatelů trestných činů, a vyzývá finanční instituce, aby zajistily, že dodržování režimu omezujících opatření EU nepovede k neodůvodněnému deriskingu.

Více informací naleznete [zde](#).

18. Nemovitost, kde bydlíme v nájemním bytě, byla „zmrazena“, protože ji vlastní osoba na sankčním seznamu. Jak máme postupovat?

28. srpna 2024

Zmrazení nemovitosti nebrání tomu, abyste v ní nadále bydleli v souladu se svojí nájemní smlouvou. Poté, co byla nemovitost zmrazena, je však třeba dodržovat následující pravidla.

Po zmrazení nemovitosti nesmíte nájemné platit v hotovosti, ale pouze na bankovní účet pronajímatele, kde zůstane po dobu platnosti sankce zmrazeno. Ke každé platbě je třeba přidat poznámku, že se jedná o nájemné.

Platby za služby, plyn, elektřinu atd. lze platit obdobně jako nájemné, tj. převodem na bankovní účet pronajímatele s poznámkou, že se jedná o platbu za služby. Opět je nelze hradit hotově. Pokud máte uzavřenou smlouvu přímo s dodavatelem, pak můžete hradit platby stejně jako doposud.

V případě komplikací se prosím nejdříve obraťte na pronajímatele a řešte nastalou situaci s ním. V případě dodávek energie se lze obrátit také na poskytovatele služeb. Pokud se situaci nepovede vyřešit takto, můžete se obrátit na Finanční analytický úřad s žádostí o výjimku podle § 9 zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, případně podle čl. 4 – 6e nařízení Rady (EU) č. 269/2014.

19. Jakým způsobem a s jakými náležitostmi mám podat žádost o výjimku z mezinárodních sankcí?

28. srpna 2024

Informace o způsobu podání žádosti a o všech náležitostech, které taková žádost musí mít, najdete v [příslušné sekci našeho webu](#).

20. Je možné rozložit zboží uskladněné v Rusku na díly a posupně je rozprodat?

28. srpna 2024

V takovém případě je nutné postupovat velmi obezřetně, jelikož existuje značné riziko porušení mezinárodních sankcí. Pokud by výsledkem rozebrání na díly, sešrotování či jiného procesu bylo vytvoření nové věci, kterou je nařízením 833/2014 zakázáno prodávat, dodávat, převádět nebo vyvážet do Ruska, došlo by takovým procesem k porušení nařízení 833/2014. Samotné vytvoření nové věci, aniž by s ní bylo dále disponováno, tedy může způsobit porušení mezinárodních sankcí.

Z toho důvodu je nutné ještě před zahájením procesu, kterým vznikne nová věc, identifikovat celní kód nových věcí a ujistit se, že nařízení 833/2014 nezakazuje prodej, dovoz, převod nebo vývoz takového zboží do Ruska (tím, že je celní kód zboží uveden v příslušné příloze k nařízení 833/2014).

Porušení sankcí se dá vyhnout, pokud by FAÚ k takovému postupu předem udělil výjimku. Jeden z případů, kdy FAÚ může výjimku udělit, je stažení investic z Ruska podle čl. 12b nařízení 833/2014.

21. Naše firma vyrábí přístroje, které jsou zbožím, na které se nevztahují sankce. Některé funkčně neoddělitelné součásti těchto přístrojů – sad – je z důvodu uvalení sankcí zakázáno vyvážet do Ruska. Je možné tyto přístroje, které vyrábíme, do Ruska vyvézt?

13. února 2025

Ano, při splnění toho, že se nejedná o obcházení sankcí a na protistrany obchodu se nevztahují individuální finanční sankce. Z pohledu sankcí je rozhodující sazební zařazení zboží. Jestliže zboží, tedy vyrobená „sada“ bude spadat dle celního sazebníku do položky, která není na sankčním seznamu, i když bude obsahovat komponenty, které se na sankčním seznamu nacházejí, bude se na toto zboží nahlíženo jako na celek a musí být podáno jedno celní prohlášení na tento celek. Ohledně prověření obchodních stran transakce z důvodu obcházení sankcí, resp. souběžných finančních sankcí, vizte příslušné odpovědi v tomto dokumentu.